

Marcel Pheijffer

Marcel Pheijffer blijft zijn bijdrage leveren aan het accountantsvak. Maar niet langer als lid van de NBA.

DISCUSSIE | Column | 14 december 2021

Uitschrijving accountantsregister

Ik ben ruim 25 jaar ingeschreven in het accountantsregister en daarmee lid van de NBA. Daaraan komt nu een einde: ik laat mij per 31 december 2021 uitschrijven. De reden: de emmer van ongenoegen over de wijze van bestuurlijke besluitvorming en onzorgvuldig handelen richting de leden in het algemeen en ondergetekende in het bijzonder, is door de handelwijze rond een recent bestuursbesluit overgelopen. Het gaat mij niet primair om dit incident en de uitkomst van de besluitvorming, maar wel om meer structurele zaken, zoals slecht bestuur, onzuivere verantwoording, gebrek aan openheid en integriteit.

Mooi vak, maar ook schaamte

De keuze voor het accountantsvak en de accountantsopleiding heeft mij veel gebracht. Ik voel mij bevoorrecht door de kansen die ik heb gekregen binnen de Belastingdienst (met name binnen de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD)) en Nyenrode om kennis, kunde en ervaring op te doen. Met plezier heb ik mij ingezet voor bijvoorbeeld de opleiding en permanente educatie van accountants, regelgevende trajecten, diverse commissies en de organisatie van congressen. Wat ik overigens ook in de toekomst zal blijven doen.

Ik heb eerder diverse momenten gehad dat ik mij binnen de beroepsorganisatie niet echt thuis voelde. Momenten waarop ik mij schaamde voor wat er binnen de sector gebeurde en hoe daarop door belangrijke actoren, waaronder de beroepsorganisatie, werd gereageerd. Momenten waarop ik uit plaatsvervangende schaamte niet trots meer kon zijn op de accountantstitel. Momenten waarop het *Accounting Establishment* evidente maar onwelgevallige feiten ontkende of daar een eigen draai aan gaf. Momenten die mij telkens weer stimuleerden om mijn schouders eronder te zetten en impulsen te geven voor een steviger beroep.

De belangrijkste reden waarom ik op die momenten toch NBA-lid bleef, is dat ik als lid mijn stem kon laten horen op de Algemene Ledenvergadering (ALV) en daar mijn standpunten kon uitdragen over belangrijke kwesties. Uitschrijving uit het register zou mij die mogelijkheid ontnemen. Dat is nu dan ook het belangrijkste gevolg van mijn besluit.

Verplichtingen inzake continuïteit en fraude

Wat mij betreft zijn de onderwerpen continuïteit en fraude twee belangrijke onderwerpen, die bovendien velen binnen en buiten ons vakgebied bezighouden. Onderwerpen waar het publiek belang in het geding kan komen. Onderwerpen naar aanleiding waarvan de nodige kritiek - vaak terecht - op accountants wordt geuit. Onderwerpen - het is vaak gezegd en niet alleen door ondergetekende - ten aanzien waarvan accountants scherper en alerter moeten acteren en waaraan zij meer aandacht, mensen, tijd en middelen moeten besteden.

Onlangs heeft het NBA-bestuur besloten een verplichting in te voeren die erop neerkomt dat accountants moeten gaan rapporteren over hun *werkzaamheden* inzake continuïteit en fraude. De inmiddels uitgetreden NBA-voorzitter had over de invoering van deze verplichting in 2020 al een belofte gedaan aan Tweede Kamerleden.

Daarna is een pilot gehouden, volgde een consultatieronde en een stevig debat, waarna het Adviescollege voor Beroepsreglementering (ACB) een advies aan het NBA-bestuur uitbracht. Een pilot die naar mijn mening weinig uitkomsten laat zien dat deze verplichting noodzakelijk is, een consultatieronde die een zeer gemengd beeld opleverde en een debat waarin - met name door ondergetekende - flink tegengas is gegeven over de invoering van de verplichting. Een debat waaraan ik pas deel wilde nemen nadat mij door de NBA was toegezegd dat het geen herhaling van zetten zou worden en niet louter voor de bühne zou worden gedaan. Dat was het, ondanks die toezeggingen, uiteindelijk echter toch wel.

Verplichtingen zonder meerwaarde, besluitvorming een farce

Ik zie in de verplichting om over *werkzaamheden* te rapporteren geen meerwaarde. Het zou wat mij betreft moeten gaan om het rapporteren over de *bevindingen* van de accountant en dan alleen als er ook daadwerkelijk iets te melden valt. Uit de consultatie is gebleken dat met name de *big four* dit standpunt niet delen (andere partijen overigens wel).

Als jurist weet ik dat het NBA-bestuur bevoegd was tot het nemen van dit besluit en het besluit *an sich* heb ik dan ook te respecteren. Maar als jurist ken ik ook de spelregels die een bestuur heeft na te leven inzake zorgvuldige, deugdelijke, transparante en professionele besluitvorming alsmede *accountability*. Spelregels waarop ik het NBA-bestuur als lid heb aangesproken. Spelregels die het NBA-bestuur heeft te respecteren.

Dit weekend schreef ik daarom een column, waarin ik onderbouwd beschreef dat de wijze waarop het proces en het besluit over de in te voeren verplichting is vormgegeven wat mij betreft een farce was. De koers van het NBA-bestuur is van meet af aan geweest: 'We gaan het zo doen.' De rest - pilot, consultatie en het debat - was uiteindelijk toch vooral voor de bühne.

Die column is vanuit de NBA afgedaan als 'onvolledig', 'inconsistent' en geen schets van 'een getrouw beeld' inzake de besluitvorming. Duidelijke taal, die ik ter harte heb genomen. Ik heb meerdere pogingen gedaan om de onderbouwing daarvan vanuit de NBA te vernemen en besloot daarom zorgvuldigheidshalve de column (nog) niet te laten plaatsen. De onderbouwing heb ik voor de ALV desgevraagd niet gekregen.

De ALV

Daarom had ik geen andere mogelijkheden dan mijn vragen over het bestuursbesluit tijdens de Algemene Ledenvergadering (ALV) van de NBA te stellen. En wel aan de bestuursvoorzitter, die immers de belofte aan Tweede Kamerleden heeft gedaan, die zich meerdere malen over de verplichting heeft uitgelaten en daarover nadrukkelijk tweemaal het woord nam tijdens het eind november gevoerde debat. Een voorzitter die echter tijdens de ALV nadrukkelijk wegdook.

De inmiddels uitgetreden bestuursvoorzitter had namelijk geen trek om mijn vragen in deze te beantwoorden en speelde die door naar een secondant, een ander NBA-bestuurslid afkomstig van een big four-kantoor. Het is jammer dat de voorzitter hier geen verantwoordelijkheid nam en mij nauwelijks te woord stond. Vervolgens kwam er een antwoord van de secondant. De kern: "Wij hebben een *due process* gevolgd en dus is het besluit goed." De zelfgenoegzaamheid en de zelfvoldaanheid spatte van de bestuurdersgezichten af: "Zo, die Pheijffer hebben we mooi afgeserveerd."

Maar het is niet aan een bestuur (slid) om de conclusie te trekken dat het een *due process* was. Dat is de slager die zijn eigen vlees keurt. Bovenal is dat geen deugdelijke weerlegging van de feiten in een vraagstuk waarin het draait om de vraag of je als bestuur naar de leden toe zorgvuldig hebt gehandeld. Daarover gingen namelijk mijn vragen.

Wat daar ook van zij: het gaat mij niet om personen, maar om de inhoud. Er ligt een bestuursbesluit dat naar mijn mening niet afdoende is gemotiveerd en onderbouwd met een evenwichtige weergave van de uitkomsten van de pilot en de consultatie. De uitkomsten en kritiekpunten naar aanleiding van het gevoerde debat zijn ongemotiveerd terzijde gelegd. Het advies van het ACB aan het bestuur is niet openbaar gemaakt.

NBA leeft spelregels niet na

Als gezegd hebben bestuurders - ook die van de NBA - bepaalde spelregels na te leven. Dat is naar mijn mening niet gebeurd. Ik weet dat ik daarin niet alleen sta. Een ander lid mailde mij gisteren dat de houding van het bestuur 'tenenkrommend' was en zij bedankte mij voor de kritische vragen aan het bestuur. Het is slechts een voorbeeld van de steun die ik de afgelopen weken - naast kritiek - ontving.

Het genomen besluit is conform de consultatiereacties van de big four. Ik ben op de ALV te woord gestaan door twee functionarissen van de big four, op een wijze waarmee ik grote moeite heb. Dit in een proces van besluitvorming dat de schoonheidsprijs niet verdient. Besluitvorming, waarbij de spelregels van behoorlijk bestuur ondergeschikt zijn gemaakt en de kennelijk ervaren druk om de verplichting vrijwel per direct in te voeren prevaleerde. Dit om een

voorbarig naar buiten gebrachte, politieke belofte na te komen.

Het bestuursbesluit is voor mij – en ik zeg dat nadrukkelijk, om misverstanden te voorkomen – niet de enige reden om uit de NBA te stappen. Het was wel de druppel die mij daartoe het besluit heeft doen nemen. Ik moet dat doen om voor mezelf geloofwaardig en consequent te blijven en mijn waardigheid te behouden. Normen en waarden die voor mij zwaarder tellen dan een titel van twee letters, hoezeer het mij ook spijt en aan het hart gaat dat ik daar afstand van doe.

Nuances en schijnzekerheid

Er zijn altijd nuances. De NBA stelt dat de nieuwe verplichting onderdeel is van een groter pakket. Dat het gesprek tussen de gecontroleerde en controleur beter zal worden. Dat het accountants dwingt om beter na te denken over wat zij (moeten) doen. Dat de communicatie naar het maatschappelijk verkeer duidelijker wordt. Dat het aansluit op andere maatregelen in de keten. Dat minister Hoekstra en de AFM ook achter de ingeslagen richting staan.

Dat moge allemaal zo zijn. Maar de indruk die we als accountants wekken, is dat we als beroepsgroep met de genoemde verplichting een stevige stap vooruitzetten. Dat waag ik te betwijfelen – althans: de pilot, de consultatiereacties en het debat bieden daarvoor onvoldoende steun en houvast – en zie ik daarom als het verstrekken van schijnzekerheid. En daar horen we als accountants verre van te blijven. Bovendien zou de stap die we zetten veel groter zijn als accountants duidelijk gaan rapporteren over hun bevindingen wanneer daartoe aanleiding is. Die stap is echter niet gezet.

Lichtpunten

Er zijn overigens ook lichtpunten. Het recente rapport van de AFM en de presentatie daarvan kent een positieve toonzetting. De sector beweegt de goede kant op. Dat is ook mijn mening en die heb ik de laatste jaren – naast opbouwende kritiek – meerdere malen geuit. Maar dat bewegen mocht ook wel: de sector komt immers van ver. Een inhoudelijke beoordeling van het AFM-rapport geeft, ondanks de positieve presentatie, overigens minder reden tot juichen (ik kom daar nog wel op terug en volsta thans met een verwijzing naar het redactioneel commentaar in het FD heden).

Voorts ben ik hoopvol over de jonge garde, de toekomst van het beroep. Met name de *Busy Season Talks* geven een positieve *vibe*. Ook ben ik voorzichtig positief over de benoeming van Kris Douma als nieuwe NBA-voorzitter. Hopelijk stelt hij zich onafhankelijk en autonoom op en handelt en oordeelt hij op basis van feiten. Maar hij heeft wel te maken met zes bestuursleden die net als de uitgetreden voorzitter verantwoordelijk zijn voor het genomen besluit en de verantwoording dienaangaande.

Stemmen voor Kris Douma was mijn laatste daad als NBA-lid. Ik wens hem en mijn vakgenoten veel succes, we blijven elkaar vast hier op de site of elders ontmoeten. Ik was, ben en blijf bereid een constructieve bijdrage te leveren aan het accountantsvak. Daarom zal ik mij blijven inzetten om accountants op te leiden. En uiteraard blijf ik schrijven over het vak – ook op deze website – en zal ik waar nodig blijven prikkelen. Al is het alleen maar om invulling te geven aan de leeropdracht van mijn leerstoel als hoogleraar: opinieleiderschap binnen de accountancy.

Nafschrift NBA-bestuur

Wij herkennen ons niet in de kritiek van Marcel Pheijffer.

Het bestuur heeft bij de totstandkoming van Standaard 700 een zorgvuldige afweging gemaakt en wij staan achter het proces dat is gevolgd. Het ACB heeft de uitkomsten van de pilot en het fraudedebat willen afwachten voordat ze haar advies uit heeft gebracht. Het ACB zal het uitgebrachte advies binnenkort openbaar maken. Het ACB heeft het advies in de bestuursvergadering van 8 december op hoofdlijnen uitgebracht en mondeling toegelicht.

Het bestuur heeft bij haar besluitvorming de belangen van het maatschappelijk verkeer, in het bijzonder gerepresenteerd door de gebruikers van de jaarrekening, zwaar laten wegen. Zoals eerder aangegeven wordt het opnemen van uitkomsten en waarnemingen dan ook aangemoedigd. Een verplichting is echter op dit moment een brug te ver, omdat er meer ervaringen moeten worden opgedaan in de praktijk en de consequenties daarvan nog duidelijk moeten worden. Dat geldt ook voor mogelijke aanpassingen in de huidige regelgeving. Dit punt evalueren we over een jaar.

Besloten is om over twee jaar alle effecten van de aanpassingen (oob en niet-oob) te evalueren.

Tot slot. Wij betreuren het besluit van Marcel Pheijffer om zich uit te schrijven uit het register van de NBA. Hij heeft in de afgelopen jaren een grote bijdrage geleverd aan beroep en beroepsorganisatie en wij vertrouwen er op dat hij zijn kritische rol zal blijven vervullen.

Marcel Pheijffer (1967) is hoogleraar Forensische Accountancy aan de

universiteiten Nyenrode en Leiden.